

POPIS A ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU

Ing. Radka Táborová, DiS.
Číslo autorizace: 04672
ČKA, obor krajinářská architektura (A 3)

prosinec 2018

LOKALIZACE A SYSTÉM ZELENĚ

Lokalita se nachází v jihozápadní části města Lanškroun mezi ulicí Krátká a drážním tělesem – železniční tratí. Okolní zelené plochy představují částečně udržované porosty, které se nachází v prostorech drážního tělesa, kde dochází k sukcesním pochodům. Znamky rozšiřování těchto porostů jsou čitelné v liniovém pásu podél oplocení. Tyto porosty negativně ovlivňují kompozici a charakter daného prostoru, který je specifický a má historický vývoj.

Navržený park se nachází na původním místě komponované zahrady u vily továrníka R. E. Langerer. Dům i zahrada byly navrženy významnými architekty. Až do doby komunistické devastace byla zahrada dokladem kvalitní zahradní architektury první republiky. Zahrada byla osázena velmi pestrá skladbou dřevin, z nichž bylo velké procento introdukovaných. Jak listnatých, tak jehličnatých. Vzhledem k dalšímu vývoji po znárodnění byla zahrada devastována a její cenný odkaz jak prostorový, tak obsahový byl znehodnocen a zničen (viz velké množství dobových fotografií). Historický odkaz chápeme i v našem modernějším pojetí návrhu jako velmi důležitý. Především z tohoto důvodu navrhujeme i sortiment stromů odkazujících se k období založení zahrady. Byť v pouze v náznakovém množství. Jedná se o prostor v intravilánu města o prostor s historickým odkazem. Tomuto je přizpůsoben návrh i sortiment. Současně je řešená plocha přizpůsobena stávajícím podmínkám a způsobu využití. Městský parčík sloužící ke krátkodobé rekreaci s těsnou vazbou na kulturní dům a jeho aktivity. Z výše uvedených důvodů považujeme použití několika introdukovaných dřevin jako opodstatněné, dokonce pro danou akci přínosné.

HISTORICKÝ VÝVOJ

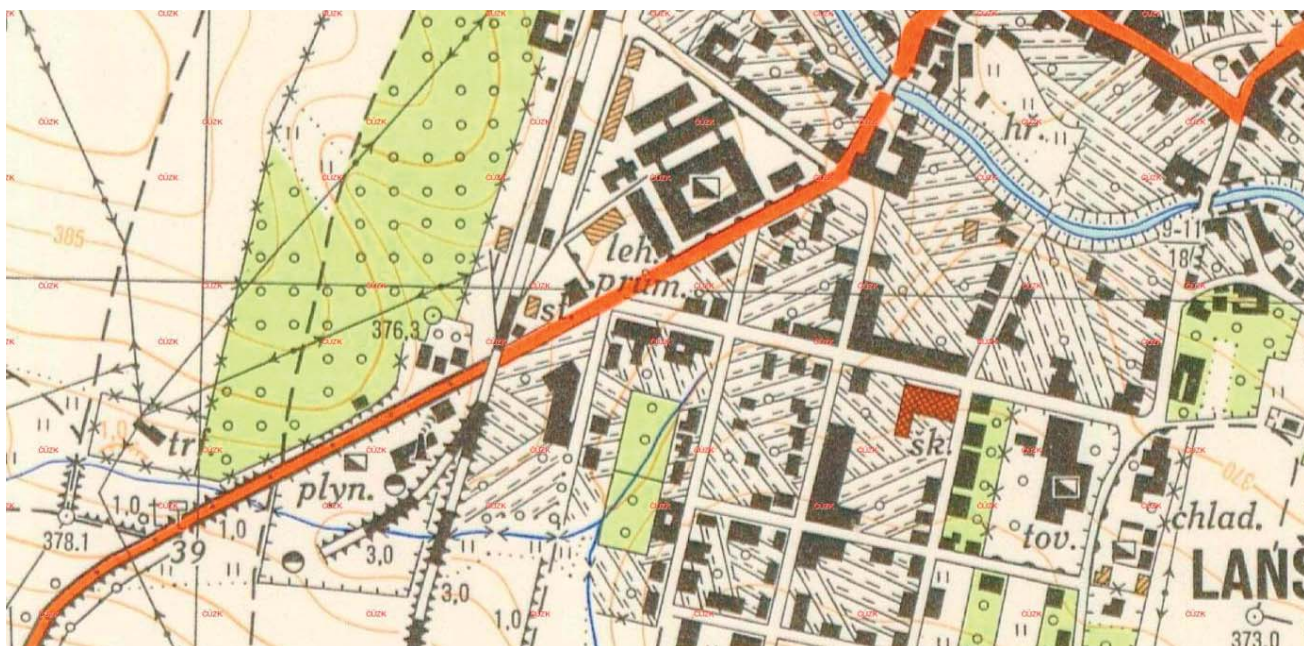
Vývoj současného prostoru parkově upravené plochy souvisí bezprostředně s historickým vývojem Langerovi vily. Stavební práce byly započaty roku 1885 a následně zde vyrostla honosná reprezentativní vila zámeckého typu. Vedle ní byl i nádherný park s cizokrajnými stromy, terasami a vodotrysky i se stáji čistokrevných koní, na kterých se členové Langerovy rodiny projížděli.

Z níže uvedených výřezů z historických map je jednoznačně čitelný vývoj řešené lokality.

Dále je historický vývoj parkově upravené plochy doložen fotodokumentací. Je zřejmé vzhledem k historickým pramenům a skutečností, že se jedná o parkově upravenou plochu, a že se zde nachází velké množství nepůvodních dřevin, včetně specifických kultivarů, které zde hráli důležitou roli.

Císařské povinné ostisky stabilního katastru - Čechy, 1826 - 1843

Topografická mapa S-1952

Letecký měřický snímek, 1937

Letecký měřický snímek, 1954

Letecký měřický snímek, 1962

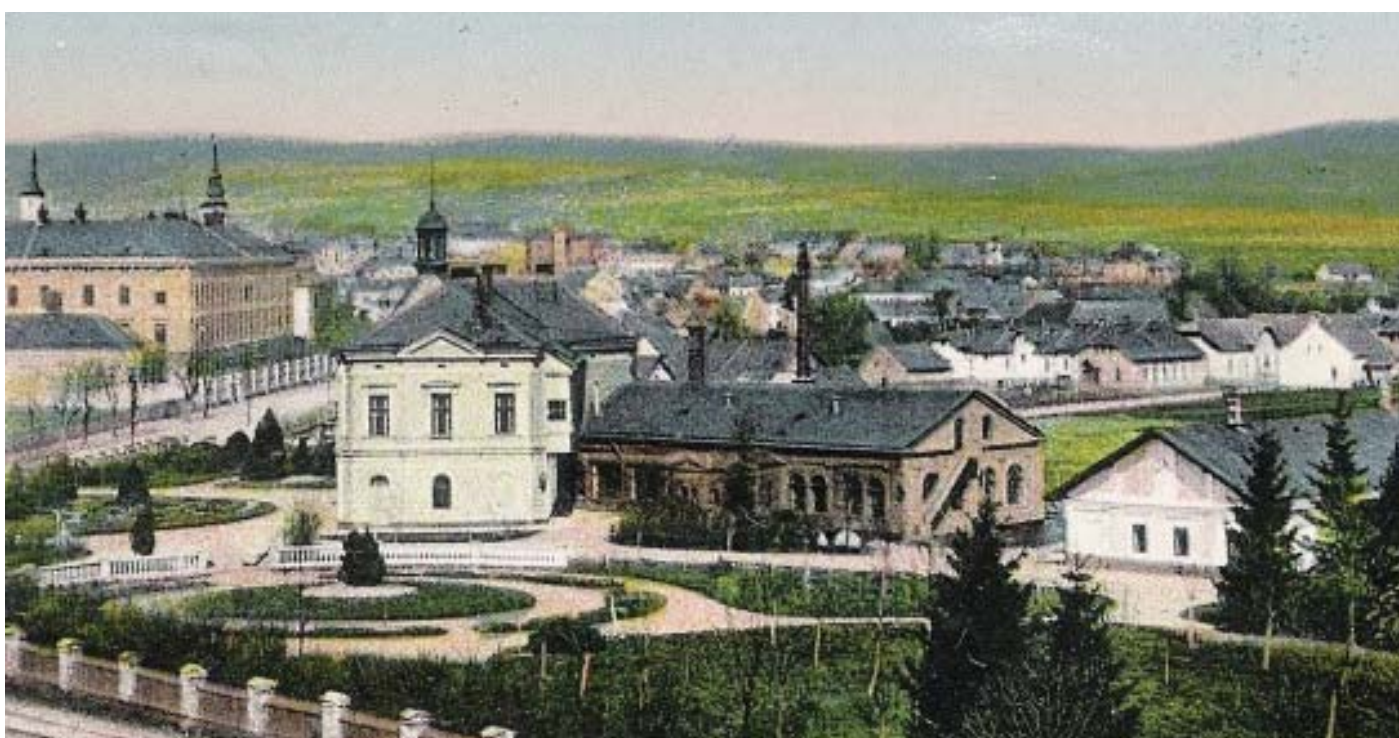

Historická pohlednice, sbírka K. Uhlíře, konec 19. století

Historická pohlednice, sbírka K. Uhlíře, konec 19. století

Historická pohlednice, sbírka K. Uhlíře, konec 19. století

VLIV ČLOVĚKA NA KRAJINU

Od holocénu má zásadní vliv na utváření krajiny člověk. Území má velmi dobré podmínky pro rozvoj socio-ekonomické činnosti a přetváření krajiny člověkem došlo velmi daleko, ne vždy v tom pozitivním smyslu.

V souvislosti s královskou kolonizační činností bylo město Lanškroun založeno v 2. polovině 13. století jako hlavní ekonomické centrum rozsáhlého lanšperského panství. Mezi nejvýznamnější kolonizátory patřili Heřman z Ostěchu, Oldřich z Drnholce a Přemysl Otakar II.

Výrazný vliv na utváření krajiny mělo i rybníkářství. Nejstarší zmínky se datují do roku 1433.

Město má pravidelné středověké založení s čtvercovým náměstím, uprostřed kterého stojí rensanční radnice z let 1581-82. Za vlády pánů z Postupis a poté Pernštýjnů získal Lanškroun řadu významných privilegií, např. již v roce 1464 právo konat trh na den sv. Urbana a na sv. Matouše, dále právo vybírat mýto u bran, v roce 1507 dostali měšťané právo odúmrti, v roce 1514 došlo k rozšíření tržního práva na 2 dny, v roce 1568 bylo městu potvrzeno právo várečné. V době třicetileté války bylo město poničeno švédskými a císařskými vojsky. Po ní do Lanškrouna přicházeli němečtí osadníci, kteří zde prosadili německou správu. Od roku 1683 je městská kniha psána německy.

Postupem času docházelo k hospodářskému a kulturnímu rozvoji města. Na přelomu 17. a 18. století byla dokončena stavba knížecího pivovaru. V 70. letech 19. století se rozvíjí hospodářská činnost - vzniká tabáková továrna, mrazírny, zlatnická firma Ed. Langer,.... Rozmach města dokládá stavba železniční přípojky Lanškroun - Rudoltice v Čechách (1885) k páteřní trati Čech procházející Lanškrounskem.

V 2. polovině 19. století vznikají centra vzdělanosti. Po roce 1938 byl Lanškroun připojen k Německu, více jak 1000 Čechů uprchlo za hranice. Většina továren byla začleněna do německého zbrojního průmyslu. Po odsunu Němců z Lanškrouna se město stalo české.

1. vojenské mapování - josefské, 1780-1783

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

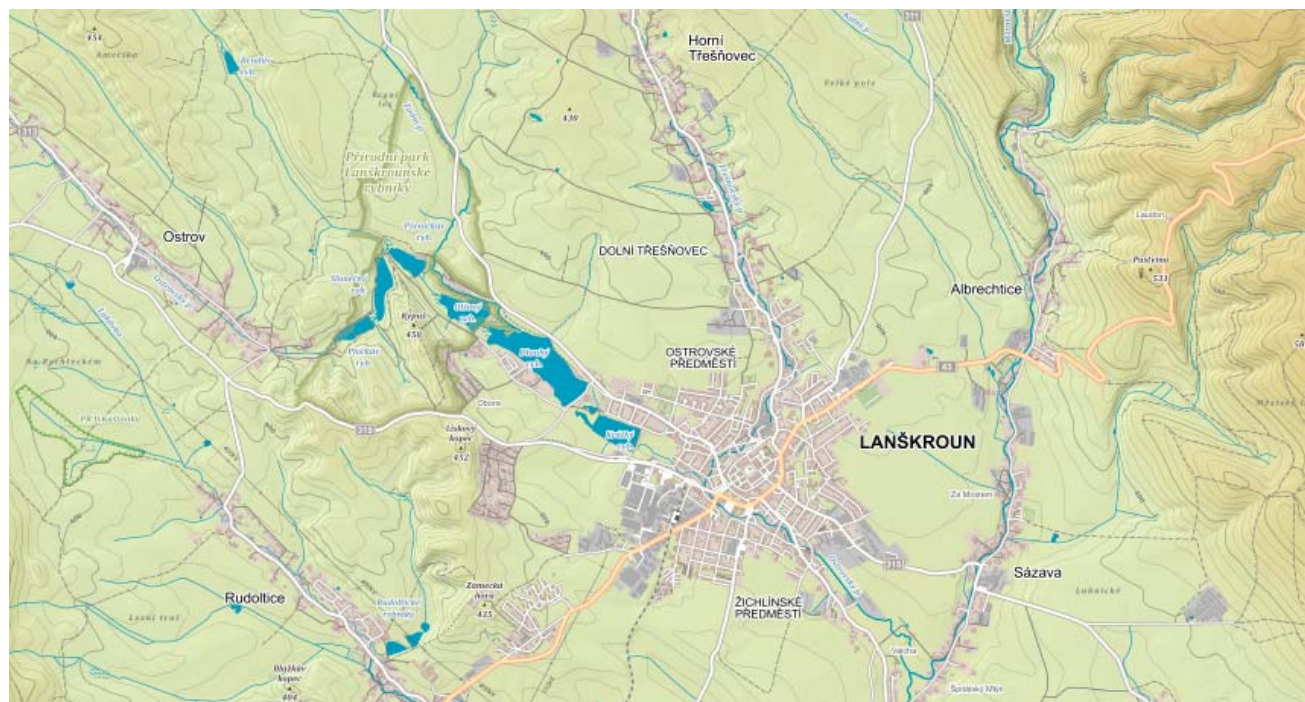
Z hlediska klimatických podmínek se lokalita nachází v mírně teplé oblasti variantě MT7. Oblast je charakteristická normálně dlouhým, mírným, mírně suchým létem.

VODNÍ REŽIM

Z velké části je území ovlivněno potoky, které územím protékají, a na kterých byla vytvořena soustava rybníků. Jedná se o Zadní potok a Ostrovský potok. Ostrovský potok dal možnost vzniku rybníků. Počátky rybníkářství se datují do 15. století, kdy těsně před rokem 1464 postavil tehdejší majitel panství nynější Dlouhý rybník. Poslední, Sluneční rybník, byl vybudován až po 2. světové válce v roce 1965.

počátek 19. století

počátek 21. století

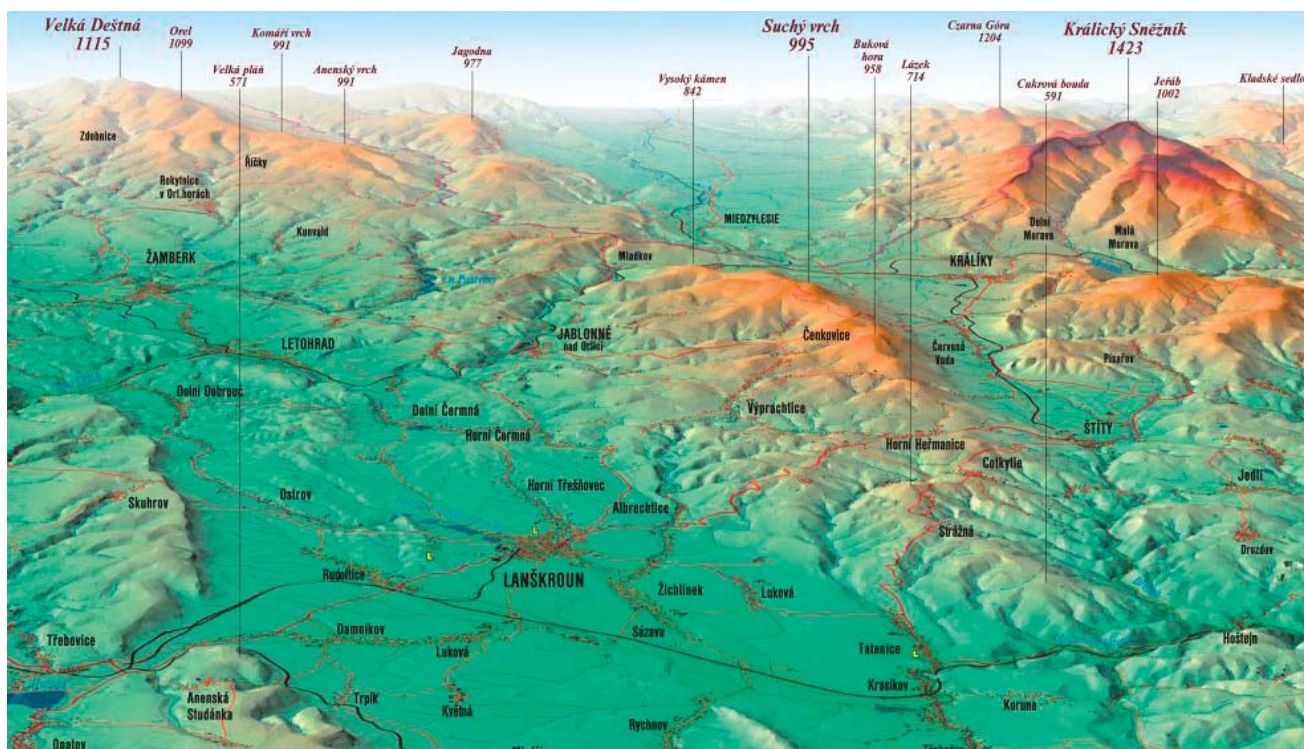

GEOMORFOLOGICKÉ ČLENĚNÍ

Park Soustava	Krkonoško-jesenická soustava
Podcelek	Moravskotřebovská pahorkatina
Celek	Podorlická pahorkatina
Okres	Lanškrounská kotlina

(zdroj: <http://webgis.nature.cz/mapomat/>)

Lanškrounská kotlina, kterou v mladších třetihorách vyplňoval záliv posledního moře na území Českého masívu, se snižuje k jihu a je věnčena hrami nejjižnějších výběžků Orlických hor a srázy tektonických zlomů České tabule. Severní a západní částí Lanškrounska prochází hlavní evropské rozvodí mezi vodami Severního moře (Černá/Čenkovička/Tisový p.-Tichá Orlice-Labe) a Černého moře (Jánský p./Lukovka/Hraniční p./Březná-Moravská Sázava-Morava-Dunaj) a do Bukové hory, která je s 958 m n.m. nejvyšším bodem Lanškrounska, přes Mariánskou horu (502 m n.m.) a Třebovské stěny (Palice, 613 m n.m.) po Třebovské sedlo, které je svými 438 m n.m. nejnižším místem rozvodí Severního a Černého moře. Na Bukové hře, nejjižnější výspě Orlických hor, pramení ve výšce 800 m n.m. řeka Moravská Sázava, která odvádí většinu vodoteče prameništění oblasti Lanškrounska z 507 km čtverečních plochy povodí. V horním toku protéká na jih jako horská bystřina malebným, hlubokým údolím, ale pod Žichlínkem se otáčí na východ, vtéká do roviny meandruje. U obce Tatenice na jihovýchodě Lanškrounska řeka proráží Zábřežskou vrchovinu a bránou v sevřeném zalesněném údolí opouští region na soutoku s říčkou Březná v nadmořské výšce 312 m, aby po 77 km celkové délky toku vyústila do Moravy. Nádherná údolí jako stvořená pro pěší i cykloturisty jsou podél říčky Březná (přírodní park), která tvoří hranici Čech a Moravy (turistické středisko Drozdovská pila). Mezi Herbortici a Tatenicí protéká hlubokým údolím Hraniční potok, podél je zpevněná cesta s pěti brody a několik tábořišť. Při jeho horním toku se v okolí Herbortice nacházejí přírodní rezervace V Dole, Selský les a Selský potok. Významnou ornitologickou lokalitou a zónou klidu je soustava lanškrounských rybníků (Plockův, Sluneční, Pšenkův, Olšový, Dlouhý, Krátký). Přírodními památkami jsou poblíž Ostrova u Lanškrouna komplex rašelinných luk a mokřin U kaštánku, na severu u obce Bystřec meandrující Čenkovička a při jižní hranici regionu u Mladějova Pod skálou (přírodně rostoucí Mladějovské tisy). (<https://www.lanskroun.eu/lanskrounska-kotlina/d-2699>)

zdroj: http://www.rekreace-lanskroun.unas.cz/img/zem_kor.jpg

FYTOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ

Oblast	M	Mesophyticum
Okres	63j	Českomoravské mesophyticum

BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ

Biochora	4RE Plošiny na spraších 4. v.s.
Bioregion	1.39 Svitavský
Podprovincie	1 hercynská

(zdroj: <http://webgis.nature.cz/mapomat/>)

Segmenty typu se nacházejí na tektonicky zdvižených plošinách, většinou na podloží křídových pískovců a opuk. Reliéf má většinou charakter mírně zvlněné, nepatrně ukloněné roviny, slabě rozčleněné plochými úpady a mělkými údolími.

Substrátem jsou odvápněné, nikoliv však příliš kyselé, sprašové hlíny, často s příměsí podložních hornin.

Půdy jsou luvizemní hnědozemě, luvizemě až luvizemní pseudogleje. Jsou většinou jílovito - hlinité, slabě kyselé, středně živné.

Klima je mírně teplé a nadprůměrně vlhké (MT10, MT9, MT3, MT2). Vzhledem k výšinné poloze většiny plošin se zde vyskytují silné větry a přízemní inverze teploty vzduchu tak bývá rozrušována. Na plošinách ve sníženinách se vyskytuje vliv regionálních teplotních inverzí (okolí Lanškrouna a Kopřivnice).

Vegetace: Varianta hercynská (1.25, 1.39): Dominujícím typem potenciální přirozené vegetace jsou kyčelnicové bučiny (Dentario enneaphylli-Fagetum), na stanovištích s více illimerizovanými půdami přecházející v ochuzené strdivkové bučiny (Melico-Fagetum) až v acidofilní bikové bučiny (Luzulo-Fagetum). Na lesních prameništích (mimo 1.25) lze předpokládat ostřicové jasaniny (Carici remotae-Fraxinetum), kolem potoků snad ještě střemchové jasaniny (Pruno-Fraxinetum). Pro odlesněná místa zřejmě jsou (byly) typické mezofilní louky svazu Arrhenatherion a Cynosurion, na mokřinách vlhké louky svazu Calthion.

Náhradní typy: 4BE.

Cílové ekosystémy: Přirozené BUKD, BUAD;

V biocentru nemusejí být zastoupeny potoční nivy, neboť údolní nivy tvořící samostatné biochory se tolik neliší od úzkých potočních niv.

(zdroj: Martin Culek a kol., Biogeografické členění České republiky, 2003)

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

V současnosti je lokalita zcela pod vlivem městského prostředí. Lokalitu tedy můžeme charakterizovat z hlediska potenciální vegetace a z hlediska stávajícího systému městské zeleně – parku.

POTENCIÁLNÍ VEGETACE

- C Dubo-habrové háje (*Carpinion betuli*)
7 Černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*)

(zdroj: <http://webgis.nature.cz/mapomat/>)

Přírozenou vegetaci zde tvořily stinné dubohabřiny s dominantním dubem zimním a habrem, s častou příměsí lípy, dubu letního a stanovištně náročnějšími listnáči (jasan, klen, mléč, třešeň). Dobře vyvinuté keřové patro bylo tvořeno mezofilními druhy opadavých listnatých lesů pouze v prosvětlených porostech. Charakter bylinného patra určovaly mezofilní druhy, především byliny (*Hepatica nobilis*, *Galium sylvaticum*, *Campanula persicifolia*, *Lathyrus vernus*, *L. niger*, *Lamium galeobdolon*, *Melampyrum nemorosum*, *Mercurialis perennis*, *Asarum europaeum*, *Pyrethrum corymbosum*, *Viola reichenbachiana* aj.), méně často trávy (*Festuca heterophylla*, *Poa nemoralis*, ...).

(zdroj: Zdenka Neuhauslová a kol., Mapa potenciální přírozené vegetace ČR, 1998)

GEOLOGIE

Geologické podloží předkvartérního stáří je na posuzované lokalitě tvořeno neogenními sedimenty. Jedná se převážně o vápnité jíly, tzv. tégly, místy s polohami písků a štěrků. Konzistence těchto vysoce plastických jíků byla tuhá až pevná a pevná. Hloubka uložení těchto neogenních sedimentů je proměnlivá. Vysoce plastické jíly se vyskytují v hloubkách v rozmezí od 3,0 až 4,2 m pod úroveň terénu. Kvartérní pokryv zde vytváří mocnou vrstvu výhradně jemnozrnných sedimentů zastoupených středně plastickým jílem a písčitým jílem. Svrchní pokryvná vrstva je tvořena nehomogenní navážkou značných mocností, která dosahuje do hloubky v rozmezí 0,7 až 2,0 m pod stávajícím terénem.

Hladina podzemní vody se nachází v hloubce v rozmezí 0,88 až 7,70 m pod stávajícím terénem.

Na daném území byl zpracován hydrogeologický průzkum.

(zdroj: BALUN geo s.r.o., Gromešova 3, 621 00 Brno, zpracovatel: Mgr. Lenka Bendová, květen 2016)

STÁVAJÍCÍ VEGETACE PARKU

Park je tvořen centrální terénní elevací (navážka terénu), která je oproti okolním plochám vyvýšena o cca 2 m. V ploše je hladina spodní vody v rozmezí 1,5 až 7 metrů, v horních částech je hydrický režim normální až suchý. Park je tvořen travními porosty a dřevinami – stromové a keřové patro. Dendrologický průzkum byl proveden kolektivem autora a jeho výsledky jsou součástí projektové dokumentace. V lokalitě se nachází kvalitní vzrostlé stromy, které jsou určeny k zachování (*Fagus*, *Corylus*, *Fraxinus*, *Acer*, *Pseudotsuga*) nebo případnému ošetření vzhledem k jejich zdravotnímu stavu a vitalitě. K odstranění nejsou navrženy žádné stromy. Naopak jsou zachovány krásné staré solitérní stromy (*Fagus sylvatica* 'Purpurea').

Keřové patro je svou rozlohou a významem zanedbatelné, většinou se jedná o přestálé nepěstované keřové skupiny. Tyto jsou navrženy částečně k odstranění a částečně ke zmlazení vzhledem k navrhovanému komplexnímu keřovému porostu.

Travníky jsou klasické parkové s příměsí dvouděložných, které jsou vtroušeny vlivem nedostatečné údržby.

Celkově je lokalita typickým parkovým prostorem, který původně byl založen jako zahrada u historické vily rodiny Langerů. Druhově je lokalita velmi pestrá vzhledem k charakteru plochy, která byla komponované a zahradnický zušlechťována.

Pohled na centrální část (foto R. Táborová)

Západní hranice - stávající oplocení a zvýšený násyp železniční tratě (foto R. Táborová)

Porost v západní části území a solitérní strom (*Fagus sylvatica* 'Purpurea') (foto R. Táborová)

Pohled na jižní hranici - oplocení k střednímu odbornému učilišti (foto R. Táborová)

HODNOCENÍ LOKALITY Z HLEDISKA ŽIVOČIŠNÉHO ZASTOUPENÍ

Vzhledem k charakteru plochy a způsobu využívání se živočichové, kteří se v lokalitě vyskytují, přizpůsobili životu v městském prostředí.

Měkkýši:

Můžeme se setkat s hlemýžďem zahradním, keřnatkou vrásčitou, vlahovkou narudlou, plzákem žíhaným a mezi červy řazenou žížalou obecnou.

Hmyz:

Jedná se většinou o druhy ne příliš náročné na zchovalost životního prostředí, potravně vázané na různé druhy plevelů a stávající vegetační prvky. Z motýlů se zde vyskytuje babočka paví oko a babočka kopřivová, bělásci (zelný, řepový). Velké množství motýlů může do lokality zalétat.

Z běžných brouků můžeme najít chroustka jarního a páskového, ruměnice pospolné, kobylku zelenou. Z blanokřídlých je pak typická vosa útočná a pilořítka listnáčová, ale i v době květu ovocných dřevin včela medonosná.

V tlejících zbytcích pod stromy se pak setkáme se stínkou obecnou, škvozem obecným, ve větvích s pavouky – křížák obecný. Vzácnost není ani slunéčko sedmítečné.

Ptáci:

Druhy vázané hnízděním na stromy: holub hřivnáč (*Columba palumbus*), sýkora koňadra (*Parus major*), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*).

Druhy vázané hnízděním na křoviny: Kos černý (*Turdus merula*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*).

Druhy vázané hnízděním na lidské stavby v okolí: Vrabec domácí (*Passer domesticus*), rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*).

Netopýři:

Můžeme spatřit přelétat netopýra hvízdavého nebo netopýra večerního (loví chroustky).

Savci:

V parku se můžeme setkat s myší domácí, dále pak ježkem západním, hrabošem polním, bělozubkou šedou a krtekem obecným.

ZÁVĚR

Na lokalitě nebyly zaznamenány výskyty zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů - hmyzu, ptáků, netopýrů. Jelikož se v parku nauvažuje s kácením, nebude mít navrhované řešení negativní vliv na živočichy a hmyz.

Zásahy do zeleně nebude poškozen biotop, naopak budou zlepšeny podmínky pro výskyt živočichů. Samozřejmostí je ochrana stromů při stavební činnosti (vyčleněno v rámci přípravy území při stavební činnosti v parku).

Realizace trávníku je zásahem do travního drnu (odstranění), které bude však kompenzováno zlepšením biodiverzity lokality trávo-bylinným společenstvem.

LITERATURA A PRAMENY:

BALUN geo s.r.o., Gromešova 3, 621 00 Brno, zpracovatel: Mgr. Lenka Bendová, květen 2016
Z. Neuhäuslová-Novotná, Mapa potenciální přirozená vegetace Česká republiky: textová část, Academia, 1998
A. Buček, J. Lacina, Geobiocenologie II, MZLU v Brně 2000, ISBN 80-7157-417-1
H. Jännes, O. Roberts, Ptáci našich lesů a zahrad, Alpres 2015, ISBN 978-80-7466-255-3
Martin Culek a kol., Biogeografické členění České republiky, 2003

pohlednice: soukromá sbírka K. Uhlíře

<http://webgis.nature.cz/mapomat/>
<https://archivnimapy.cuzk.cz/>
<http://oldmaps.geolab.cz/>
<https://www.lanskroun.eu/lanskrounska-kotlina/d-2699>
<https://www.lanskroun.eu/geologie-uzemi-lanskrounska/d-2744>
<https://www.lanskroun.eu/lanskrounske-rybniky/d-2692>
http://www.rekreace-lanskroun.unas.cz/img/zem_kor.jpg